Aloite Kvsto 17. 5. 2017 (asia nro 15)
Kvstoon viimeistään maaliskuussa

Kj/Tiri/asne
(J. Seppälä)

Helsingin keskustan valtuustoryhmä

Valtuustoaloite 17. toukokuuta 2017

Viimeisen vuosikymmenen aikana on tapahtunut selvä muutos koskien kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa. Helsingissä on koettu eräänlainen kaupunginosa-aktiivisuuden ja vapaaehtoistoiminnan nousukausi. Osallistamisen lähtökohta rakennettiin myös osaksi johtamisjärjestelmän uudistamista, mutta sitten vuoden 2016 ei asiassa ole edistytty. https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/vaikuttamiskanavat/osallisuus-ja-vuorovaikutusmalli

Keskustan valtuustoryhmä katsoo, että kaupunginosavaltuustot voisivat olla mahdollisuus siirtää päätöksentekoa asukkaiden lähelle. Keskushallinto on tehostumassa uudessa pormestarivetoisessa mallissa, ja samalla siirrytään toimialapohjalle. Sote-kehitys ajaa kunnan ja valtion väliin maakuntaa päättävinä eliminä. Samaan aikaan lisääntynyt asukastoiminta on nostanut esiin tarpeen saada lähidemokratialle uusia toiminta-alustoja.

Myös monissa viime aikojen tutkijapuheenvuorissa (esim. HS 30.4.2017) on kysytty, miten edustuksellisesta demokratiasta saadaan alueellisesti edustavaa. Miten paikallinen tieto arjen tilanteista ja tarpeista pystytään viemään päättäjille? Haasteita riittää erityisesti 1960-, 1970- ja 1980-luvulla rakennetuilla kerrostalovaltaisilla alueilla. Niiden korjausvelka kasvaa ja asukkaiden moninaiset tarpeet ovat muuttuneet.

Keskustelu vallan epätasaisesta keskittymisestä Helsingin kaupunginhallinnossa ei ole uusi asia. Ensimmäiset pohdinnat erillisestä esikaupunkihallinnosta tehtiin heti suuren alueliitoksen jälkeen 1940-luvulla. Uudelleen asia ajankohtaistui vuosikymmen myöhemmin, kun esikaupunki- ja lähiöverkko alkoi muodostua. Useita kaupunginosayhdistyksiä perustettiin tuolloin korvaamaan vaikuttamisvajetta ja hoitamaan yhteyksiä kaupunginhallintoon ja poliittisiin puolueisiin. Myöhemmin 1980-luvulla tehtiin kaupunginosahallintokokeilu ja vuonna 1996 alkoi Lähiöprojekti. Sen tavoitteena on koordinoida hallintokuntien toimintaa esikaupunkialueilla ja tehdään yhteistyötä alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Muissa Pohjoismaiden pääkaupungeissa, Tukholmassa ja Oslossa ollaan pidemmällä. Näissä kaupungeissa osan kunnallisista tehtävistä on siirretty kaupunginosien vastuulle. Tukholmassa vaikuttavat kaupunginosalautakunnat (1997-) ja Oslossa kaupunginosavaltuustot (1998-).

Helsingin kaupunki ottaa käyttöön 1. kesäkuuta 2017 aloittavan uuden johtamisjärjestelmänsä yhteydessä osallisuus- ja vuorovaikutusmallin. Sen avulla halutaan lisätä paikallisten asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin keinoin. Mallista ja sen vaikutuksista ei juuri ole keskusteltu eikä ole vielä arvioitu sen todellista merkitystä esimerkiksi siihen, miten malli tuo konkreettisen ratkaisun kaupunginosien asukkaiden mahdollisuuteen vaikuttaa oman elinympäristöönsä ja palveluihinsa.

Keskustan valtuustoryhmä kysyy, mihin toimiin Helsingin kaupunki aikoo ryhtyä, jotta selvitetään todellisia ja konkreettisia toimenpiteitä kanavoida asukasvaikuttamista kaupunginosapohjaisesti. Keskustan valtuustoryhmä esittää valtuustoaloitteessaan selvitystyön tekemistä, kaupunginosavaltuustojen perustamista, aluksi ehkä kokeiluluonteisesti muutamissa kaupunginosissa.

Helsingissä 17. toukokuuta 2017